

Дорошенко В. С., к. іст. н., д. н. з держуправління, доцент

Гончаренко С. М., старша викладачка

Київський національний університет технологій та дизайну (Київ, Україна)

СОЦІАЛЬНИЙ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗМ В КОНТЕКСТІ ДІАЛОГУ КУЛЬТУР

Передумовою розкриття проблематики конференції є наукове визначення культури. Таким, на наш погляд, є тлумачення культури, здійснене ЮНЕСКО, в якому вона інтерпретується як комплекс характерних матеріальних, духовних, інтелектуальних та емоційних рис суспільства, що включає в себе не лише різні мистецтва, а й спосіб життя, основні правила людського буття, системи цінностей, традицій та вірувань [1, с.19]. Культура являє собою якісну оцінку суспільства.

Важливу роль в ньому відіграє інституціональна структура – результат природно-еволюційного відбору (сім'я, праця, служителі релігії, традиції, звичаї, право, тощо) і дій держави.

В контексті співвідношення "економіка - політика - культура" остання має бути поставлена на чільне місце, якому врешті-решт підпорядковані інші інститути, відносини, пріоритети. Заслуговують на увагу методологічні підходи до дослідження взаємовідносин між культурою та соціальною політикою (розглядається в широкому значенні), які здійснюють науковці. Вони розрізняють поняття "культура як властивість" і "культура як практика". У відповідності до першого підходу культура ідентифікується як характерна риса народу, який входить в ту або іншу спільноту. У цьому випадку поведінка та мислення людей, як вважається, знаходяться під керівним впливом порівняно логічної і послідовної, статичної та примусової культурної моделі даної спільноти. Згідно цієї детерміністської концепції культури, індивідум розглядається в більшій або меншій мірі лише як виконавець, що діє у відповідності із внутрішніми програмами соціальної групи, до якої він належить.

Згідно з культурологічним аналізом соціальної політики, культура розглядається як чинник, що справляє свій вплив у суспільстві поряд з політичними, економічними та інституціональними факторами. У зв'язку з цим звертає на себе увагу роль, яку відіграє католицька або протестантська культура стосовно досягнення різного ступеню соціального розвитку у країнах загального добробуту. Слушним являється і аналіз того, чи позначаються неолібералістські цінності певних політиків на формуванні соціальної стратегії [2, р.18].

Згідно з методологічним підходом "культура як практика", вона не визначається в якості однорідного феномену, а трактується як досить диференційований комплекс специфічних рис суспільства, що поділяється на субкультури. Більше того, заперечується, що культура є надіндивідуальною, закритою та статичною системою цінностей і норм. Навпаки, вона позиціонується в якості чинника, яким люди активно маніпулюють, формують його та відтворюють у своєму буденному житті. Це соціальна конструкція реалій, що складається, підпорядкована відносинам влади: деякі люди або групи людей більш потужні ніж інші у проявленні своїх можливостей та соціального потенціалу.

Культурологічний аналіз соціальної політики з цієї точки зору головним чином концентрується на тому, як соціальна політика впливає на культуру та повсякденну діяльність громадян. Типові питання, що постають у даному відношенні: які ідеї та нормативні категорії виробляє політика; як ці ідеї легітимізують соціальну нерівність та диференційований підхід щодо забезпечення добробуту населення; як соціальна політика впливає на повсякденне людське життя; наскільки співпадають ідеали культури та практичні дії політиків, чиновників та простих людей, які шанси мають останні, щоб їх думка, погляди та практичні кроки були сприйняті на відповідному державному рівні.

Сьогодні мова йде про тезу "культурне зрушення" [3, р.17], яке проявляється в тому, що будь-який аналіз та пояснення процесу розвитку в

суспільстві та його результатів будуть неповними, якщо не приймати до уваги цінності, що сповідують ті, хто приймає в ньому участь, якщо ігнорувати їх погляди стосовно ситуації, в якій вони знаходяться, а також символічні коди, які вони використовують та якими вони обмінюються.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій. Київ: Центр навчальної літератури, 2005. 587 с.
2. Laski H. (2011) *The Rise of European Liberalism*, Transaction Publishers, New Brunswick (USA), London (UK).
3. Knight, Jack (2019) *Institutions and Social Conflict*. Cambridge: Cambridge University Press.